

Henkilö- ja sukututkimusaineistot Helsingin kaupunginarkistossa

Helsingin kaupunginarkiston asiakirja-aineistot muodostuvat pääosin **kaupungin virastojen ja laitosten** toiminnan tuloksena syntyneistä asiakirjoista. Kaupunginarkiston kokoelmat sisältävät myös tietoja kaupungissa asuneista ja vaikuttaneista henkilöistä. Valtaosa kaupunginarkistossa säilytettävistä asiakirjoista on vapaasti käytettävissä tutkijasalissa.

Tässä kirjoituksessa käsitellään muutamia aineistoja, joiden avulla pääsee aloittamaan henkilö- tai sukututkimusta helposti ja ilman aiempaa kokemusta.

Henkilö- ja sukututkimuksen aloittaminen

Henkilö- tai sukututkimusta aloitettaessa kannattaa ensin selvittää etsittävien henkilöiden nimet, syntymäajat, ammatit sekä milloin asianomainen henkilö on asunut Helsingissä ja miten kauan.

On myös hyvä tarkistaa, löytyykö suvusta tai etsittävästä henkilöstä tietoja painetuista lähteistä, joita ovat esimerkiksi:

- [matrikkelikirjat](#), joita on tehty eri ammattiryhmistä
- [osoite- ja ammattikalenterit](#) (kaupunginarkistossa vuosilta 1848 - - 1936)
- [puhelinluettelot](#) (kaupunginarkistossa vuodesta 1909 alkaen).

Osoiterekisteri

Henkilö- tai sukututkimuksen voi aloittaa kaupunginarkistossa [Helsingin poliisilaitoksen osoitetoimiston osoiterekisteristä](#), joka kattaa vuodet 1907 – 1973. Osoiterekisterin kortin on saanut jokainen kaupungissa asunut, 15 vuotta täyttänyt henkilö. Kortit ovat aakkosjärjestyksessä, ja niihin on merkitty kunkin henkilön perustiedot, joita ovat:

- sukunimi / sukunimet
- etunimet
- syntymäaika ja -paikka
- ammatti
- puolison nimi, syntymäaika ja -paikka, vihkimispäivä
- alle 15-vuotiaiden lasten tiedot.

Edellisten lisäksi korttiin on merkitty jokainen [asuinosoite](#) Helsingissä sekä usein myös mistä henkilö on muuttanut Helsinkiin tai mihin hän on muuttanut Helsingistä.

Rekisteri jakautuu kolmeen osaan:

- ensimmäinen osa kattaa vuodet 1907 – 1948
- toinen osa vuodet 1951 – 1956
- kolmas osa vuodet 1957 – 1973.

Rekisterin ensimmäinen ja kolmas osa ovat käytettävissä mikrofilmeinä ja toinen osa sidoksina. Nimien kirjoitusasuissa on ollut horjuvuutta, joten kannattaa aina miettiä, miten nimi olisi voitu kirjoittaa. Esimerkiksi Wallenius voi löytyä kohdasta Valenius.

Henkikirjat

Henkilön asumista Helsingissä voi selvittää myös henkirahojen kantokirjoista eli **henkikirjoista**. Henkikirjat ovat väestöluetteloita, jotka on laadittu henkiveron kantoa varten. Henkiveroa kannettiin vuosittain, ja henkikirjat on myös laadittu vuosittain. Kaupunginarkistossa on Helsinkiä koskevat henkikirjat vuosilta 1727 - - 1774, 1824 ja 1844 – 1926 alkuperäisinä ja mikrofilmeinä sekä vuosilta 1809 – 1843 mikrofilmeinä.

Verottajaa eivät kiinnostaneet henkilöiden asuinosoitteet, vaan verotettavien henkilöiden lukumäärä. Henkikirjoissa henkilöt ovatkin vuodesta 1844 alkaen järjestyksessä siten, että ensin ilmoitetaan kaupunginosa, sitten kortteli ja lopulta tontti.

Kustakin kiinteistöstä on ensin merkitty **kiinteistön omistajan nimi ja ammatti**. Omistajan **perhe ja palkolliset** on merkitty, jos omistaja asui omistamassaan kiinteistössä. Omistajan perään on lueteltu **vuokralaiset**. Kullekin vuokralaiselle on merkitty nimi ja ammatti sekä hänen perheensä ja palkollisensa, jotka asuivat hänen luonaan.

Henkikirjojen käyttöä vaikeuttaa se, että Helsingin väkiluku kasvoi 1880-luvulta lähtien nopeaa vauhtia. Tällöin yhdeltä vuodelta on aluksi kaksi kirjaa, lopulta neljä tai viisi. Lapset on nimetty vasta 15-vuotiaista alkaen, sitä nuoremmat on merkitty numeroin. Esimerkiksi B. 1 – 3 merkintä tarkoittaa, että perheessä oli neljä alle 15-vuotiasta lasta, joista yksi oli poika ja kolme tyttöä.

Henkikirjoja käytettäessä on otettava huomioon kaupungin kulloinenkin asemakaava. Jos tutkittava henkilö on asunut vahvistetun asemakaavan ulkopuolisella alueella, tällöin henkilöä on etsittävä henkikirjan lopusta kohdasta huvilat, saaret ja muut.

Perukirjat

Perukirja on perunkirjoitustilaisuudessa laadittu luettelo ja arviointi vainajan omaisuudesta. Perunkirjoituksen pohjalta suoritetaan perinnönjako, ja perukirjan tarkoituksena on varmistaa perillisten oikeusturva. Perunkirjoitustilaisuuteen osallistuvat vainajan perilliset sekä uskotut miehet. Jälkimmäiset suorittavat kuolinpesän arvioinnin ja laativat perukirjan.

Vuonna 1734 säädetty Ruotsin valtakunnan laki velvoitti suorittamaan perunkirjoituksen jokaisesta kuolinpesästä. Perunkirjoitus oli sakkorangaistuksen uhalla hoidettava kolmen kuukauden kuluessa henkilön kuolemasta, ja perukirja tuli toimittaa oikeusviranomaisille. Lain noudattamista ei kuitenkaan valvottu tarkkaan, joten kaikilta ei perukirjaa löydy. Toisinaan niitä laadittiin vuosia henkilön kuoleman jälkeen. Perukirjojen suhteellinen määrä alkoi kasvaa 1800-luvun lopulla.

Perukirjaan tuli merkitä vainajan **kiinteä omaisuus, irtaimisto, varat ja velat**. Kirjaamisessa noudatettiin suhteellisen vakiintunutta muotoa. Perunkirjoitustoimituksesta mainittiin yleensä toimituksen päivämäärä, paikka, tilaisuuteen osallistujat sekä vainaja ja hänen kuolinpäivän-

Henkilö- ja sukututkimusaineistot Helsingin kaupunginarkistossa

sä. Lisäksi lueteltiin perilliset sekä alle 21-vuotiaiden perillisten holhoojat. Jos perilliset eivät osallistuneet itse tilaisuuteen, perukirjaan merkittiin heidän edusmiehensä.

Vainajan syntymäaikaa ei tavallisesti mainittu. Omaisuus lueteltiin ryhmittäin ja varsin yksityiskohtaisesti. Lopuksi kirjattiin saatavat ja velat. Yleensä mukana oli myös maininta omaisuuden jakamisesta.

Kaupunginarkistossa säilytettävä **Helsingin raastuvanoikeuden arkisto** sisältää perukirjat vuosilta 1679 – 1762 ja 1764 – 1880. Vuodesta 1881 alkaen Helsingissä laaditut perukirjat ovat Kansallisarkistossa.

Perukirjat vuosilta 1679 – 1808 ovat painettuna kirjana:

Birger Åkerman: Bouppteckningar i Helsingfors stad 1679 – 1808, Suomen sukututkimusseuran julkaisuja XIII, 1937 Helsinki.

Perukirjat on arkistoitu numerojärjestykseen. Aakkosellinen hakemisto on myös laadittu vuosille 1809 – 1898.

Muu aineisto

Helsingin kaupunginarkistossa on lisäksi yksityishenkilöiden ja sukujen, talojen ja tilojen, taloyhtiöiden sekä erilaisten yhdistysten arkistoja.

Henkilö- ja sukututkimustietoa sisältävät myös seuraavat hakemistot:

- **Kiinteistökortisto**
 - kiinteistöjen omistajat 1800-luvun alkupuolelta alkaen
- **Kunnallishallinnon kertomukset**
 - henkilöhakemisto 1875 – 1930
- **Kunnalliskalenterit**
 - kaupungin luottamushenkilöt ja kaupungin viran- ja toimenhaltijat vuodesta 1911 alkaen

Helsingin kaupungin työntekijöistä ja viranhaltijoista löytyy tietoja myös kunkin viraston tai laitoksen kaupunginarkistossa säilytettävästä arkistosta.

Kaupunginarkiston tieto- ja tutkijapalvelu auttaa ja neuvoo tarvittaessa. Tarkemmat tiedot kaupunginarkistossa säilytettävistä asiakirjoista löytyy **Sinetti**-arkistotietojärjestelmästä.